गव्यूतिमात्रे न्यवसद्राजा दुर्य्योधनस्तदा। प्रयातो वाहनैः सर्व्वैस्ततो द्वैतवनं सरः।
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि घोषयात्रापर्व्वणि दुर्य्योधनद्वैतवनगमने अष्टत्रिंशदधिकद्विशततोऽध्यायः ॥२३८॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ अथ दुर्य्योधनो राजा तत्र तत्र वने वसन्। जगाम घोषानभितस्तत्र चक्रे निवेशनं।
रमणीये समाज्ञाते सोदके समहीरुहे। देशे सर्व्वगुणोपेते चक्रुरावसथान्नराः। १४८५०
तथैव तत्समीपस्थान् पृथगावसथान् बहून्। कर्णस्य शकुनेश्चैव भ्रातॄणाञ्चैव सर्व्वशः।
ददर्श स तदा गावः शतशोऽथ सहस्रशः। अङ्कैर्लक्षैश्च ताः सर्व्वाः लक्षयामास पार्थिवः।
अङ्कयामास वत्सांश्च जज्ञे चोपसृतांस्त्वपि। बालवत्साश्च या गावः कालयामास ता अपि।
अथ संस्मारणं कृत्वा लक्षयित्वा त्रिहायणान्। वृतो गोपालकैः प्रीतो व्यहरत् कुरुनन्दनः।
स च पौरजनः सर्व्वः सैनिकाश्च सहस्रशः। यथोपजोषञ्चिक्रीडुर्व्वने तस्मिन् यथाऽमराः। १४८५५
ततो गोपाः प्रगातारः कुशला नृत्यवादने। धार्त्तराष्ट्रमुपातिष्ठन् कन्याश्चैव स्वलङ्कृताः।
स स्त्रीगणावृतो राजा प्रहृष्टः प्रददौ वसु। तेभ्यो यथाऽर्हमन्नानि पानानि विविधानि च।
ततस्ते सहिताः सर्व्वे तरक्षून् महिषान् मृगान्। गवयर्क्षवराहांश्च समन्तात् पर्य्यकालयन्।
स ताञ्छरैर्विनिर्भिद्य गजांश्च सुबहून् वने। रमणीयेषु देशेषु ग्राहयामास वै मृगान्।
गोरसानुपयुञ्जान उपभोगांश्च भारत। पश्यन् स रमणीयानि वनान्युपवनानि च। १४८६०
मत्तभ्रमरजुष्टानि वर्हिणाभिरुतानि च। अगच्छदानुपूर्व्व्येण पुण्यं द्वैतवनं सरः।
मत्तभ्रमरसंजुष्टं नीलकण्ठरवाकुलं। सप्तच्छदसमाकीर्णं पुन्नागवकुलैर्युतं।
ऋद्ध्या परमया युक्तो महेन्द्र इव वज्रभृत्। यदृच्छया च तत्रस्थो धर्म्मपुत्रो युधिष्ठिरः।
इज्जे राजर्षियज्ञेन साद्यस्केन विशाम्पते। दिव्येन विधिना चैव वन्येन कुरुसत्तम।
कृत्वा निवेशमभितः सरसस्तस्य कौरव। द्रौपद्या सहितो धीमान् धर्म्मपत्न्या नराधिपः। १४८६५
ततो दुर्य्योधनः प्रेष्यानादिदेश सहस्रशः। आक्रीडावसथाः क्षिप्रं क्रियन्तामिति भारत।
ते तथेत्येव कौरव्यमुक्त्वा वचनकारिणः। चिकीर्षन्तस्तदाक्रीडान् जग्मुर्द्वैतवनं सरः।
प्रविशन्तं वनं द्वारि गन्धर्व्वाः समवारयन्। सेनाग्रं धार्त्तराष्ट्रस्य प्राप्तं द्वैतवनं सरः।
तत्र गन्धर्व्वराजो वै पूर्व्वमेव विशाम्पते। कुवेरभवनाद्राजन्नाजगाम गणावृतः।
गणैरप्सरसाञ्चैव चित्रशानां तथात्मजैः। विहारशीलः क्रीडार्थं तेन तत् संवृतं सरः। १४८७०
तेन तत् संवृतं दृष्ट्वा ते राजपरिचारकाः। प्रतिजग्मुस्ततो राजन् यत्र दुर्य्योधनो नृपः।
स तु तेषां वचः श्रुत्वा सैनिकान् युद्धदुर्म्मदान्। प्रेषयामास कौरव्य उत्सारयत तानिति।
तस्य तद्वचनं श्रुत्वा राज्ञः सेनाग्रयायिनः। सरो द्वैतवनं गत्वा गन्धर्व्वानिदमब्रुवन्।
राजा दुर्य्योधनो नाम धृतराष्ट्रसुतो बली। विजिहीर्षुरिहायाति तदर्थमुपसर्पत। १४८७५
एवमुक्तास्तु गन्धर्व्वाः प्रहसन्तो विशाम्पते। प्रत्यब्रुवंस्तान् पुरुषानिदं हि परुषं वचः।
न चेतयति वो राजा मन्दबुद्धिः सुयोधनः। योऽस्मानाज्ञापयत्येवं वैश्यानिव दिवौकसः।